

După cum, cu cât actul persuasiv are efecte mai directe și mai rapide asupra populației-țintă, cu atât persoana este considerată mai autoritară.

6. Principiul / Regula rarității (lucrurilor)

Acest principiu se referă la situația conform căreia ocaziile, lucrurile par mai valoroase atunci când ele sunt disponibile în mod limitat. Respectiv, când o persoană constată că un lucru pe care și-l dorește se găsește într-o cantitate limitată, ea crede că valoarea acelui lucru dorit este mai mare decât dacă s-ar găsi din abundență [5, p. 43]. De aceea, atunci când libertatea noastră de a avea ceva, nu numai obiecte, lucruri, dar și informații, persoane, este limitată, adică acel ceva devine mai puțin disponibil, vom trăi o dorință mai intensă de a-l avea [2, p. 203].

Ținând seama de toate acestea, este recomandabilă o maximă precauție atunci când ne confruntăm cu atacul provocat de raritate și rivalitate, deoarece putem pica victime mult prea ușor unor versați agenți persuasivi.

Deci, persuasiunea este, pe cât de importantă, pe atât de inevitabilă, în a-i determina pe oameni să încerce, să accepte, să înțeleagă și, în final, să adopte modalități noi de a gândi, de a crede, de a se comporta [7]. De aceea, poate, puterea de a influența a devenit cea mai importantă facultate de comunicare. Există, în lumea de azi, multe chei ale succesului, ale realizării de sine, dar potrivit lui K. Hogan „abilitatea de a-i convinge pe alții este cheia principală a bogăției, iubirii și fericirii” [5, p. 16]. Desigur, și a puterii. Forța de a-i influența pe ceilalți și mediul în care trăiesc le dă indivizilor „șansa de a face salturi semnificative pe scara vieții”, precizează același autor [ibidem, p. 17].

BIBLIOGRAFIE

1. ALBU, G. *Comunicarea interpersonală/ Aspecte formative și valențe psihologice*. București: Institutul European, 2008.
2. CIALDINI, R.B. *Psihologia persuasiunii*. București: Business Tech International Press, 2004.
3. DEX, 2009.
4. HEYMAN, R. *Cum să vorbești cu adolescenții*. București: Ed. Lucman, 2005.
5. IONESCU- RUXĂNDROIU, L. *Conversația. Structuri și strategii*. București: Ed. ALL, 1995.
6. IZDRĂILĂ, V.; GHIHOR, A. *Buna-cuviință, politețe, comportament*. Timișoara: Editura de Vest, 2000.
7. POST, PEGGY. *Cod universal al bunelor maniere*. Bunele maniere în comunicare, viață profesională, viață personală. București: Editura Antet, 1999.

PARTICULARITĂȚI MORFOLOGICE ALE ABREVIERILOR ÎN LIMBA ROMÂNĂ

*Vîlcu Marcela, lector univ.,
UPS „Ion Creangă” din Chișinău*

CZU: 81'373.4 : 811.135.1

Abstract

This article addresses the issue of abbreviations from the perspective of morphological specific and their behavior in flexion. There are emphasized the abbreviations from the initial letters, which are the most unstable and have the most writing, inflection and agreement problems. There are examined a series of contexts where the same abbreviations from the initial letters appear to be used differently, illustrating the need for elaboration clear rules on the use of abbreviations.

Key-words: abbreviation, abbreviations from the initial letters, inflection, inflectional behavior.

Fenomenul abrevierii, fiind unul relativ nou pentru limba română, rămâne încă insuficient explorat, chiar dacă a servit ca obiect de interes pentru mai mulți cercetători. Sub aspect funcțional, abrevierile rămân încă la discreția utilizatorului, deoarece nu prea există la ora actuală norme clare care să le vizeze.

Această problemă o menționează majoritatea cercetătorilor. De exemplu, autoarea studiului *Abrevierile în limba română*, cercetătoarea S. Pitiriciu, formulează astfel problema abrevierilor: „În limba scrisă există numeroase inadvertențe date de numărul literelor care constituie expresia grafică a abrevierii, scrierea cu literă majusculă sau minusculă, cu sau fără punct, cratimă sau diverse semne grafice, atribuirea unui anumit gen siglelor – substantive proprii, determinarea cu ajutorul adjectivelor, acordul cu verbul predicat etc.” [2, pp. 8-16)].

Cele mai multe neclarități sunt legate de sigle – un tip de abrevieri formate din literele inițiale ale unor cuvinte ce formează denumiri compuse. Comportamentul lor nestabil se manifestă și sub aspectul pronunțării, și al scrierii, și sub aspect flexionar.

În general, cuvintele formate prin siglare se încadrează în clasa gramaticală a substantivului (în majoritatea lor – substantive proprii, deoarece provin din nume proprii compuse și denumesc instituții, organizații, formațiuni politice etc.): SMURD, CEC, ANACEC, OSCE etc.

În comportamentul lor flexionar, se atestă două tendințe contradictorii, după cum remarcă autoarea Z. Tăriță [3, pp. 40-43], una – de utilizare invariabilă a acestor formații lexicale și alta – de încadrare morfologică în tiparele flexionare ale limbii române. Tendința de adaptare la sistemul gramatical al limbii se atestă la abrevierile (siglele) formate de la structuri compuse cu valoare de substantive comune, ca, de exemplu: CD, CV, SRL, ONG, care și-au însușit caracteristicile morfologice ale substantivului (au categoria genului, a numărului, a cazului, a determinării (SRL-uri, SRL-ul, SRL-ului: „Cum să înființezi un SRL în Republica Moldova?”). Cele invariabile alcătuiesc majoritatea; ele se încadrează în clasa substantivelor proprii și, prin urmare, nu pot exprima opoziția de număr, nu au categoria determinării și sunt folosite doar cu forma cazuală de nominativ-acuzativ.

Anume această categorie de abrevieri prezintă cele mai multe neclarități. Putem constata, de exemplu, că abrevierile/siglele care se termină într-o consoană tind să-și însușească modelul flexionar al substantivelor neutre (PSRM-ul / PSRM-ului, USM-ul /USM-ului, SAP-ul (*Serviciul de Asistență Psihopedagogică*), SIS-ul / SIS-ului („În exercitarea atribuțiilor și obligațiilor, SIS-ul este în drept să...), iar cele terminate într-o vocală rămân invariabile: UNESCO, CEDO, FIFA, SUA, UEFA (*Uniunea Asociațiilor Europene de Fotbal*).

Așa cum am menționat, numeroase fluctuații se atestă anume în utilizarea siglelor. Analizând mai multe exemple din presa electronică sau de pe paginile oficiale ale unor instituții, constatăm că unele și aceleași abrevieri sunt folosite în mod diferit, uneori ca unități invariabile, alteori – cu forme flexionare. Ba mai mult, adesea ele apar folosite în mod diferit chiar în același context.

Vom trece în revistă câteva exemple, pentru a vedea cum se manifestă siglele din punct de vedere flexionar.

Flexiunea cazuală, la unele sigle, se manifestă deplin, prin mijloace sintetice și analitice, la altele – doar prin mijloace analitice, iar altele rămân invariabile. Astfel, abrevierea **SMURD** (*Serviciul Mobil Urgent de Reanimare și Descarcerare*) apare pe pagina Wikipedia utilizată o dată ca un cuvânt invariabil și, altă dată, având flexiunea cazului exprimată sintetic, prin articolul enclitic *-lui*: „În anul 1999, în dotarea SMURD-ului intră și un elicopter tip Allouette III. La 9 ianuarie 2006, un elicopter al SMURD s-a prăbușit în timpul efectuării unui zbor tehnic” [4].

Și în cazul abrevierii **CSI** (Comunitatea Statelor Independente) se atestă aceeași situație: „Liberalii reformatori propun CSI-ului (siglă cu marca formală de caz dativ) să ia exemplul de la UE.” [5]; „Soluționarea pașnică a litigiilor și conflictelor dintre statele-membre CSI (utilizată deja invariabil)” [6].

La abrevierea OSCE, după cum se poate observa în următorul exemplu, în calitate de indice cazual apare doar alticolul genitival „a”, iar articolul substantival enclitic, ca mijloc sintetic de exprimare a cazului, lipsește. Imediat, aceeași siglă este utilizată și ivariabil: „La Copenhaga se află sediul Adunării Parlamentare a OSCE, la Haga – cel al Înaltului Comisar OSCE privind Minoritățile Naționale.” [7]

În ceea ce privește categoria genului gramatical, majoritatea abrevierilor din limba română se încadrează, de regulă, în genul neutru. Uneori însă, aceleași abrevieri sunt folosite cu indici de gen diferit, așa cum atestăm în exemplele următoare: „ANACEC și rolul *acesteia* în asigurarea calității în educație” [8]. După cum observăm, siglei ANACEC i se atribuie genul gramatical al primului element al structurii abreviate (Agencia Națională de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare), adică genul feminin, pus în evidență de pronumele demonstrativ „*acesteia*”; alteleori, genul i se atribuie după indicii formali de desinență (adică genul neutru: ANACEC-ul). Nu se întâmplă la fel și în cazul abrevierii CSI (Comunitatea Statelor Independente): „CSI a fost înființat de conducerea Republicii **Sovietice Federative Socialiste** Ruse, Belarusiei și Ucrainei” (i se atribuie genul neutru) [9].

Dacă atribuirea genului conform primului element al structurii abreviate pare justificată de prevalarea modelului dat în limbile franceză și rusă, unde fenomenul abrevierii este mult mai extins, atunci atribuirea unor indici de plural abrevierilor care, desemnând nume proprii, apriori nu pot avea flexiunea numărului, este de-a dreptul exagerată: „SUA sunt chemate să coordoneze împreună cu partenerii din UE politica sancțiunilor referitoare la Rusia.”; „Vineri, SUA au devenit prima țară din lume care a depășit pragul de 2.000 de decese cauzate de noul coronavirus într-o singură zi” [10].

În concluzie, vom reitiera că, în limba română, comportamentul flexionar al abrevierilor rămâne încă neelucidat. Chiar dacă o serie de abrevieri sunt înregistrate în dicționare, așa cum susține lingvista M. Avram: „Numeroase abrevieri sunt fixate prin norme. Abrevierile generale și uzuale, precum și principalele abrevieri speciale sunt înregistrate în lucrările ortografice normative, în primul rând în DOOM; ele pot fi cunoscute deci prin consultarea acestor lucrări” [1, p. 255], se simte totuși acut lipsa unor surse normative care să facă lumină în situațiile ambigue.

BIBLIOGRAFIE

1. AVRAM, M. *Ortografie pentru toți*. Chișinău: Litera, 2002.
2. PITIRICIU, S. Introducere în studiul abrevierilor. În: *Dicționar de abrevieri și simboluri*. PITIRICIU, S.; TOPALĂ, V. București: ALL Educațional, 1998.
3. TĂRĂȚĂ, Z. Conotații contextuale ale abrevierilor. *Limba română*. 2004, nr. 7-8.
4. https://ro.wikipedia.org/wiki/Serviciul_Mobil_de_Urgen%C8%9B%C4%83,_Reanimare_%C8%99i_Descarcerare
5. <https://point.md/ru/novosti/politika/liberalii-reformatori-propun-csi-ului-sa-ia-exemplu-de-la-ue>
6. <https://belarus.mfa.gov.md/ro/content/despre-csi>
7. https://ro.wikipedia.org/wiki/Organiza%C8%9Bia_pentru_Securitate_%C8%99i_Cooperare_%C3%AEn_Europa
8. <http://ipp.md/wp-content/uploads/2018/08/3.-Prezentare-Chiciuc-Andrei.pdf>
9. https://ro.wikipedia.org/wiki/Comunitatea_Statelor_Independente
10. <https://www.moldpres.md/news/2020/04/12/20003129>